

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 502/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Michalom Treščákom, Thurzova 6, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/18/2022 z 30. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 26. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím najvyššieho súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté rozhodnutie žiadajú zrušiť a priznať im náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka 1 ako zamestnankyňa zamestnávateľa, ktorý svoje podnikanie vykonával v priestoroch prenajatých od úpadcu, mala v týchto priestoroch uložený majetok v jej výlučnom vlastníctve. Majetok jej bol v októbri 2000 odňatý správkyňou konkurznej podstaty (ďalej len „žalovaná“) v súvislosti s úkonmi vykonávanými v konkurznom konaní úpadcu. Sťažovateľka 1 v roku 2001 podala žalobu o vylúčenie vecí z konkurznej podstaty, ktorú však Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom právoplatným 8. apríla 2009 zamietol z dôvodu, že z obsahu zisteného majetku úpadcu nevyplýva, že by veci, ktorých vydania sa sťažovateľka 1 domáhala, boli zahrnuté do konkurznej podstaty. Sťažovateľka 1 podala v roku 2004 aj žalobu o vydanie vecí, avšak aj táto žaloba bola právoplatne zamietnutá.

3. Sťažovateľka 1 napokon v roku 2009 podala proti žalovanej žalobu o náhradu škody. Nárok odvíjala od skutočnosti, že žalovaná nie je schopná jej majetok vydať, pretože ním už nedisponuje, resp. majetok neexistuje, pričom žalovaná nemala právny dôvod na zmocnenie sa vecí. Zmluvou o postúpení pohľadávok uzatvorenou po začatí konania previedla sťažovateľka 1 nárok na náhradu škody v rozsahu 10 % každej pohľadávky na sťažovateľa 2. Na základe toho okresný súd pripustil vstup sťažovateľa 2 do konania.

4. Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 18C/5/2012-420 z 31. mája 2018 zamietol žalobu sťažovateľov. Zároveň zastavil konanie v časti náhrady ušlého zisku a zhodnotenia majetku. Stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania. Okresný súd vychádzal z obrany žalovanej, ktorá poukázala na právoplatný rozsudok Okresného súdu Košice II (17C/149/2004), ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky 1 na vydanie vecí, vo vzťahu ku ktorým sa domáha nároku na náhradu škody, pretože nebolo preukázané, že by žalovaná neoprávnene zadržala akúkoľvek z vecí, ktoré by boli vlastníctvom sťažovateľky 1. Sťažovateľka 1 v konaní o reivindikačnej žalobe nepreukázala vlastnícke právo k veciam ani fakt, že tieto sa nachádzajú v dispozícii žalovanej. Okresný súd uviedol, že vyhodnotenie zhodných dôkazov predkladaných sťažovateľmi na preukázanie totožných skutočností, na základe ktorých bol uplatňovaný nárok aj v konaní sp. zn. 17C/149/2004, nemôže byť odlišné v tomto spore. Okresný súd tiež poukázal na obsah zápisnice z preberania priestorov z 5. októbra 2000, v ktorej bolo sťažovateľkou 1 uvedené, že sa v nej nachádzajú jej veci, ako aj na zápisnicu zo 6. októbra 2000, podľa ktorej si sťažovateľka 1 odniesla osobné veci a žehličku. Sumárne konštatoval, že sťažovatelia nepreukázali dôvodnosť žaloby zakladajúcej sa na škode na majetku sťažovateľky 1, pretože v konaní nebolo zistené, že by žalovaná protiprávnym konaním odňala a zadržovala veci vlastnícky patriace sťažovateľke 1.

5. Sťažovatelia v odvolaní proti výroku o zamietnutí žaloby a súvisiacemu výroku o trovách konania nesúhlasili s postupom okresného súdu, ktorý bez zdôvodnenia nevykonal väčšinu navrhovaných dôkazov, a namiesto zhodnotenia skutkového stavu prevzal tento nekriticky z konania o vydanie vecí. Záver okresného súdu, podľa ktorého nemôže dôkaznú situáciu vyhodnotiť inak ako v konaní sp. zn. 17C/149/2004, označili za nepreskúmateľný, pretože v uvedenom konaní súd rozhodoval o vydaní vecí z konkurznej podstaty, a v tomto ide o nárok na náhradu škody, preto sa zisťovanie skutkového stavu musí uberať iným smerom.

6. Krajský súd rozsudkom č. k. 2Co/153/2019-488 z 9. júla 2020 potvrdil prvoinštančný rozsudok okresného súdu. Zopakoval, že základ skutkových tvrdení sťažovateľov je tak v konaní sp. zn. 17C/149/2004, ako aj v preskúmvanej veci zhodný, odvíjajúci sa od tvrdeného neoprávneného odňatia vecí žalovanou. Ak súd v konaní o vydanie vecí právoplatne rozhodol, že veci, vo vzťahu ku ktorým sa sťažovateľka 1 v tomto spore domáha voči žalovanej náhrady škody, nie sú vlastníctvom sťažovateľky 1, neexistujú, resp. nie sú v držbe žalovanej, nie je daný ani právny základ nároku na náhradu škody, ktorá má spočívať v neoprávnenom zásahu žalovanej do vlastníckeho práva sťažovateľky 1. Tak v konaní o vydanie vecí, ako aj v konaní o náhradu škody za „nevydané“ veci rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré mali sťažovatelia povinnosť preukázať, bola existencia identifikovateľných vecí, existencia vlastníckeho práva sťažovateľky 1 a držba vecí žalovanou. Pokiaľ o týchto okolnostiach už bolo právoplatne rozhodnuté v neprospech

žalovanej, v akomkoľvek ďalšom konaní založenom na týchto skutkových okolnostiach nemôže súd dospieť k odchylným záverom.

7. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietali nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku. Argumentovali, že pokiaľ neexistuje výrok rozsudku o vlastníctve/nevlastníctve vecí sťažovateľkou 1, ale uvedené vyplýva len z odôvodnenia rozsudku, nie je možné hovoriť o prekážke rozhodnutej veci a o tom, že bolo právoplatne rozhodnuté, že veci, vo vzťahu ku ktorým sa sťažovateľka 1 v tomto spore domáha náhrady škody, nie sú jej vlastníctvom, neexistujú, resp. nie sú v držbe žalovanej. Súd v konaní sp. zn. 17C/149/2004 rozhodli, že žalovaná správkyňa nemusí z konkurznej podstaty nič vydať. Nerozhodli však o žalobe, či musí niečo vydať žalovaná ako fyzická osoba funkciu správkyne vykonávajúca zo svojej osobnej držby. Súd v konaní o žalobe na vydanie vecí odmietli vykonať dôkazy navrhnuté žalujúcou stranou, následne neboli vykonané ani v konaní o náhradu škody, v ktorom však súdy konštatovali prevzatie skutkových záverov z konania o vydanie vecí. Sťažovatelia v dovolaní poukázali aj na protirečivé závery súdov v oboch sporových konaniach týkajúce sa niektorých sporných vecí. Napokon sťažovatelia spochybňovali dôveryhodnosť žalovanej, keďže v roku 2005 bola vyčiarknutá zo zoznamu správcov.

8. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov odmietol. Dôvodil, že skutkový záver odvolacieho súdu o existencii prejudiciality predmetu konania o vydanie vecí je správny v časti zisťovania existencie hnutelných vecí, preukázania vlastníckeho práva k nim a držby týchto vecí. Skutkové predpoklady a) preukázanie vlastníctva k veciam zo strany sťažovateľky 1 b) identifikácia vecí, ktorá nevzbudzuje pochybnosti o ich stotožnení, sa prekrývajú s obligatónnymi predpokladmi náhrady škody uplatňovanej v tomto konaní. Pokiaľ teda sťažovateľka 1 nepreukázala vlastníctvo k týmto veciam, nebol splnený predpoklad aktívnej legitímácie na náhradu škody. Išlo o skutkovú prejudicialitu vyplývajúcu z iného súdneho rozhodnutia, ktoré však nevytvorilo prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 230 CSP, keďže o danej otázke bolo rozhodnuté iba ako predbežnej. Základnú skutkovú prejudicialitu vytvorilo zamietnutie vylúčenia vecí z konkurznej podstaty. Súd preto správne vychádzali najmä zo skutkovej otázky nepreukázaného vlastníctva v konaní o vylúčenie vecí z konkurznej podstaty a v konaní o vydanie vecí. Najvyšší súd dodal, že v konaní o vydanie vecí zhodne rozhodli všeobecné súdy na všetkých inštanciách a aj ústavný súd uznesením č. III. ÚS 571/2016-18 z 13. septembra 2016.

III.

Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia tvrdia nesprávnosť a nezákonnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pretože pripúšťa skutkovú prejudicialitu vyplývajúcu z konania, v ktorom sa neskúmala otázka existencie vlastníckeho práva sťažovateľov ako žalobcov, a predmetná skutočnosť predstavuje základný argument pre posúdenie ne/správnosti napádaného rozhodnutia i rozhodnutí súdov, na ktoré nadväzuje. Vo vylučovacom konaní začatom v roku 2001 totiž súdy zamietavý enunciat založili na závere, podľa ktorého sporné veci neboli zapísané do konkurznej podstaty, a preto ich nebolo možné vydať. Uvedené zistenie bolo podľa sťažovateľov rozhodujúce aj pre zamietnutie žaloby o vydanie vecí. Je teda zrejmé, že súdy sa v oboch uvedených skorších

konaniach riadne nevenovali otázke vlastníckeho práva sťažovateľky 1 k sporným veciam. Napriek tomu v konaní o náhradu škody súdy z týchto záverov vychádzali bez toho, aby dôkladne posúdili rozhodujúce otázky pre účely posúdenia dôvodnosti žaloby. Zanedbanie dôsledného posúdenia obsahu a záverov iných konaní, ktoré tvoria podklad rozhodnutí súdov, na ktoré nadväzuje napádané uznesenie najvyššieho súdu, zakladajú porušenie základných práv sťažovateľa.

10. Sťažovatelia tiež namietajú kvalitu odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu. Ten sa čiastočne zaoberal ich dovolacími námietkami (niektoré úplne opomenul posúdiť), je ale zrejmé, že ich náležité neodôvodnil, čím zaťažil napádané rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. V prvej sťažnostnej námietke sťažovatelia kritizujú závery všeobecných súdov v konaní o náhradu škody týkajúce sa vlastníckeho práva sťažovateľky 1 k veciam priamo súvisiacim s tvrdenou škodou. Sú presvedčení, že súdy v skorších konaniach nedostatočne skúmali vlastnícke právo sťažovateľky 1.

12. Z kópií rozsudkov odvolacieho súdu v konaní o vylúčení vecí a v konaní o vydanie vecí, ktoré sťažovatelia priložili k ústavnej sťažnosti, vyplýva, že zamietnutie skorších žalôb a z nich predovšetkým žaloby o vydanie vecí nebolo založené výlučne na nepreukázaní vlastníckeho práva sťažovateľky 1. Dôvodom zamietnutia žaloby o vydanie vecí bolo aj nepreukázanie dispozície vecami žalovanou. Dokumentuje to aj rekapitulácia dôvodov provinštančného rozsudku o zamietnutí žaloby o náhradu škody obsiahnutá v bode 7 rozsudku krajského súdu z 9. júla 2020, ktorá je zakončená sumarizáciou o zamietnutí žaloby o náhradu škody z dôvodu nepreukázania, že žalovaná protiprávnym konaním odňala a zadržovala veci vlastnícky patriace sťažovateľke 1. Na to nadviazal aj najvyšší súd, ktorý v napadnutom uznesení (bod 24) konštatuje správnosť záveru krajského súdu o existencii prejudiciality predmetu konania o vydanie vecí, a to „*v časti zisťovania existencie hnutelných vecí, preukázania vlastníckeho práva k nim a držby týchto vecí*“. Ide o teda o kombináciu viacerých dôvodov neúspechu sťažovateľov, predovšetkým chýbajúcej dispozície vecami žalovanou, ako aj absencie vlastníckeho práva sťažovateľov. Pritom na nevyhovenie žalobe o náhradu škody by postačoval aj len jeden z uvedených dôvodov. Preto, aj keby záver konajúcich súdov o absencii vlastníctva sťažovateľky 1 k sporným veciam bol nesprávny, resp. aj keby sa nevzťahoval na dotknuté veci, na zamietnutie žaloby o náhradu škody by postačoval aj záver o nepreukázaní, že žalovaná protiprávne veci odňala a zadržovala.

13. Sťažovatelia sa teda v dôvodoch ústavnej sťažnosti zamerali iba na jeden dôvod ich neúspechu v konaniach o vydanie vecí a o nároku na náhradu škody (vlastníctvo sťažovateľky 1). Opomínajú však ďalšie dôvody zamietnutia ich žalôb (nestotožnenie vecí, absencia protiprávneho odňatia a zadržovania vecí žalovanou) a v ústavnej sťažnosti ich ani nerobia spornými. Nadväzujúcu všeobecnú argumentáciu, podľa ktorej najvyšší súd (ako aj okresný súd a krajský súd pred ním) zanedbal dôsledne posúdenie obsahu a záverov iných konaní záverov navrhovaných, preto nemožno hodnotiť v prospech záverov navrhovaných sťažovateľmi.

14. Ústavný súd takisto nepovažuje za ústavne neudržateľný ani názor o žalobe o náhradu škody konajúcich súdov o tzv. skutkovej prejudicialite. Použitý *terminus technicus* nepochybne môže vykazovať nedostatky a ústavný súd je toho názoru, že skutková prejudicialita nemusí byť nevyhnutne prítomná v každej dvojici súvisiacich konaní. Pre vec sťažovateľov je však podstatné, že skutkové dôvody, na ktorých sťažovatelia založili obe svoje žaloby, konajúce súdy nearbitrárne vyhodnotili ako totožné. Krajský súd to v rozsudku z 9. júla 2020 vyjadril konštatáciou, podľa ktorej „za situácie, že súd v konaní o ochranu vlastníckeho práva žalobkyne v 1. rade t.j v konaní o vydanie vecí právoplatne rozhodol, že veci, vo vzťahu ku ktorým sa žalobkyňa v 1. rade v tomto spore domáha voči žalovanej náhrady škody, nie sú vlastníctvom žalobkyne v 1. rade, neexistujú resp. nie sú v držbe žalovanej, nie je daný ani právny základ nároku na náhradu škody, ktorá má spočívať v neoprávnenom zásahu žalovanej do vlastníckeho práva žalobkyne v 1. rade, čím jej mala vzniknúť ujma na majetku“, resp. že ak «neexistuje nárok na vydanie vecí, pretože nebola preukázaná existencia vecí, vlastnícke právo k veci ani zadržovanie vecí žalovanou, nemožno v inom konaní uplatňovať nárok na náhradu škody za „nevydanie“ vecí». Uvedený skutkový záver najvyšší súd nevyhodnotil ako excesívny, prípadne prijatý v skutkovom omyle dosahujúcom intenzitu nepreskúmateľnosti, čo by malo za následok vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

15. Ústavný súd nemá pochybnosti o tom, že sa konajúce súdy nedopustili skutkových pochybení, ktoré by svojou intenzitou odôvodňovali požiadavku, aby bol najvyšší súd povinný v záujme účinnej ochrany označených práv sťažovateľov ich dovolaniu vyhovieť.

16. Pokiaľ ide o druhú námietku sťažovateľov, a to nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd po jeho preskúmaní dospel k záveru, že najvyšší súd pri skúmaní dôvodov dovolania sťažovateľov dôsledne rešpektoval podstatu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolacie námietky sťažovateľov boli totiž dominantne orientované na skutkové nedostatky základného konania o žalobe o náhradu škody. Procesný priestor dovolacieho súdu na prieskum skutkovej stránky právoplatne skončeného nachádzacieho konania je prirodzene užší v porovnaní so štádiami konania pred jeho právoplatným skončením. Preto si najvyšší súd v bode 23 napadnutého uznesenia zvolil správne východisko dovolacieho prieskumu a napadnutý rozsudok krajského súdu skúmal len optikou závažných skutkových omylov. Následne najvyšší súd v bode 24 napadnutého uznesenia citoval nosné závery nižších súdov a aj sám ich rekapituloval a zhodnotil na účel odôvodnenia svojho záveru o absencii skutkových nedostatkov takej povahy, ktorá by spôsobovala zmätočnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Ústavný súd je presvedčený, že nemožno prijať záver o nezrozumiteľnosti a nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Sťažovatelia z jeho obsahu mali možnosť dostatočne porozumieť, prečo ich dovolaniu nemožno vyhovieť a prečo rozhodnutie krajského súdu nie je výsledkom zmätočných postupov a záverov nižších súdov o skutkovej stránke konania o žalobe o náhradu škody. Ani ostatnú sťažnostnú námietku ústavný súd nevyhodnotil ako dôvodnú.

17. Ústavná sťažnosť je v celom rozsahu zjavne neopodstatnená, preto ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pri predbežnom prerokovaní odmietol. Odmietnutie ústavnej sťažnosti má za následok, že bolo

bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu